

החלטת ועדת האתיקה
בקובלנות נגד חבר הכנסת מיקי מכלוף זוהר בנושא ניגוד עניינים בתפקידו כיושב ראש ועדה
מיום כ"ג בתמוז התשע"ז - 17 ביולי 2017

הקובלנות

1. עמותת "המשמר החרתי" ומר תומר אביטל פנו לוועדת האתיקה וליועץ המשפטי לכנסת בקשר לשיבות שקיימה הוועדה המיוחדת לצדק חלוקתי ולשוויון חברתי בראשה עומד חה"כ מיקי מכלוף זוהר, ואשר עסקו בשכונת "כרמי גת" בקריית גת.

לפי הפנייה של המשמר החרתי, "בחודשי קיומה, הוועדה הקדישה לא פחות משלוש ישיבות לנושאי תכנון ובניה בעיר קריית גת, עירו של חה"כ זוהר. במרכז הישיבות הללו עמדה שכונה אחת - שכונת כרמי גת... מצבה של שכונת כרמי גת הוא הנושא היחיד שהוקדשו לו שלושה דיונים בוועדה."

עוד נכתב בפנייה כי "חה"כ זוהר עצמו ציין בוועדה כי הוא בעליו של נכס בכרמי גת, אלא שבתחקיר דה מרקר מיום 26.5.2017 נחשף כי בנוסף לנכס זה, אוחות זוגתו של זוהר ב-5 נכסים נוספים באותה שכונה, והיא אף עוסקת בשיווק דירות בשכונה זו. מכאן, שיש לחה"כ זוהר אינטרס אישי מובהק בקידום הבנייה והתשתיות בכרמי גת."

התגובה לקובלנות

2. חה"כ זוהר מסר לוועדה תגובה בכתב, שלפיה:

א. שכונת כרמי גת תמנה בקרוב כ-40 אלף תושבים, ולאור העובדה שמדובר בקבוצה גדולה מאד של תושבים, לא ניתן לטעון לניגוד עניינים, שכן לפי החלטות קודמות של ועדת האתיקה, כאשר מדובר בעניין הנוגע למגזר רחב או לקבוצה גדולה, שעליה נמנה חבר הכנסת, אין בכך ניגוד עניינים וחבר הכנסת רשאי לעסוק בכך.

ב. הוא הצהיר "בגילוי נאות" על בניית ביתו בשכונה, ולטענתו, "בחר שלא לשתף את ענייני הפרטיים של רעייתו מתוך ידיעה ברורה שאין להם כל קשר לדיון".

ג. לגופן של הטענות השיב חה"כ זוהר כי "רק כסיל יחשוב שערך ביתו יעלה עקב הקמת בית ספר, בית כנסת ו/או גן ילדים בשכונתו. שווי נדלן נקבע בהתאם לעיר המגורים, גודל הנכס, מספר החדרים וטיב הנכס הרלבנטי, ולכן ברור שהטענות לא רק מופרכות אלא בעיקר טיפשיות".

בנוסף לתגובה בכתב, הופיע חה"כ זוהר בפני הוועדה. הוא טען כי היוזמה לדיון הגיעה מראש עיריית קריית גת, וחזר על הטענות שלפיהן מדובר בדיון שיש בו כדי להשפיע על קבוצה גדולה של אנשים ולכן לא מתעוררת שאלה של ניגוד עניינים, וכי הסוגיות שנדונו בוועדה אין בהן כדי להשפיע על ערך הנכס שלו. עוד ציין כי אכן לאשתו חמש דירות בשכונת כרמי גת, אך זאת לצורכי השקעה משפחתית ולא כעניין עסקי או לשם שיווק ומכירה.

חה"כ זוהר ציין כי כעניין עקרוני, הוא אינו רואה מניעה בכך שח"כ יעשה שימוש בכלים הפרלמנטריים לשם קידום האינטרסים של היישוב או האזור שהוא משמש כנציגו בכנסת, גם אם פעולותיו ויוזמותיו בכנסת ישפיעו בין היתר עליו ועל משפחתו, כתושבי האזור.

החלטת ועדת האתיקה

3. **לאחר שעיינה בפרוטוקולים הרלבנטיים, ועדת האתיקה סבורה כי יש לקבל את הקובלנה.**

הוועדה המיוחדת בראשות חה"כ זוהר הוקמה לפני כשנה, וכבר ביום פעילותה הראשון (1.8.2016), דנה בנושא "אי הערכות המדינה להרחבת העיר קריית גת". בפועל הדיון הוקדש רובו ככולו לשכונת כרמי גת ההולכת ונבנית בעיר, ושבה לחה"כ זוהר, על פי דבריו בדיון, מגרש שעליו הוא בונה את ביתו, ובנוסף, לפי פרסום בדה מרקר מיום 14.6.2017, שחה"כ זוהר לא הכחיש, אשתו מחזיקה בבעלותה חמישה בתים בשכונה והיא אף עוסקת בשיווק נכסים בשכונה.

מאז כונסה הוועדה פעמיים נוספות לדיוני מעקב בנושא זה (8.11.2016 ו-8.5.2017).

4. **בפרוטוקול הישיבה הראשונה (1.8.2016) ניתן למצוא את הדברים הבאים:**

"היו"ר מכלוף מיקי זוהר:

אני חייב לומר לכם שאני הולך לגור בכרמי גת. גילוי נאות. קניתי מגרש ואני בונה בית. אחלה תכנון. באמת, שכונה מדהימה.

...

אם לי לא יהיה ליד הבית גן ילדים לילדים שלי או בית ספר לילדים שלי - - -

אבירם דהרי [ראש עיריית קריית גת]:

הוא מתכוון בית ספר פיזי. לא תכנון.

היו"ר מכלוף מיקי זוהר:

בית ספר, לא תכנון. בית ספר שאני אוכל לשלוח את ילדי לבית הספר או בית כנסת ללכת להתפלל בסוף שבוע, אני לא יכול להגיד שאני לא אצביע לראש הרשות כי אני מת עליו ואני אצביע בשבילו אבל אני אכעס עליכם מאוד. למה? כי אתם – לא אתם, משרד האוצר – נותנים משימה לראש רשות ולא נותנים לו כלים ואחר כך מי משלם את המחיר? אני, האזרח הקטן. במקרה יצא שאותו אזרח הוא גם יושב ראש ועדה בכנסת ישראל ואז יש לו גם אפשרות להעלות את הנושאים האלה לדיון ציבורי כדי שהם גם באמת יגיעו לכדי פתרון, אבל הפתרון הוא לא בתכנון והפתרון הוא לא בכוונות טובות אלא הוא במעשים ובתוצאות."

ובהמשך אותה ישיבה:

"היו"ר מכלוף מיקי זוהר:

אתה לא מאמין. בדיוק בעוד שמונה חודשים מהיום אנשים גרים שם בפועל. אתה יודע מה יש שם? אני בעוד שמונה חודשים בעזרת השם הולך לגור שם. יש לי גן לילד?

אבירם דהרי:

לא. אין.

"היו"ר מכלוף מיקי זוהר:

יש לי בית ספר לילד?

אבירם דהרי:

לא.

"היו"ר מכלוף מיקי זוהר:

יש לי בית כנסת להתפלל? יש לי כביש נוח לנסוע לשם? לא...

...

אני אתן לאשתי את מספר הטלפון שלך והיא תשאל אותך כל יום-יומיים מה עם הגן של הילד."

5. בישיבת המעקב (8.11.2016) הציג חה"כ זוהר שורה של מסקנות וביניהן הקביעה כי :

"עיקוב העברת המשאבים מונע את התקדמות הפרויקטים בכרמי גת באופן ספציפי ומעכב בפועל ובאופן משמעותי את אכלוס הרוכשים בפרויקט."

6. בישיבת מעקב נוספת (8.5.2017) המש"כ חה"כ זוהר להתייחס לתשתיות החסרות בשכונת כרמי גת :

"הילד שלי צריך ללכת למעון, איפה הוא הולך? אני אמרתי כבר אין ספור פעמים ואני אחזור על זה שוב, גם אני הולך להיות תושב כרמי גת, גם אני בונה את ביתי. אגב, אני צפוי להיכנס לשם בעוד שלושה-ארבעה חודשים לגור. אדוני ראש העיר, עשית לי כבר מדרכה? אני שואל איפה הילד שלי יהיה, באיזה מעון הוא יהיה."

...

חגי פורבס [מנהל מטה, אגף מעונות יום]:

אנחנו מודעים למחסור במעונות יום שיש בכל הארץ ואנחנו פועלים להגדלת ההיצג. השר כץ, כשתחום התעסוקה הגיע לידינו לפני כשמונה חודשים, הוא שם חשיבות - - -

"היו"ר מכלוף מיקי זוהר:

אני מבקש ממך, חגי, אני מכיר את השר כץ אישית, הוא חבר שלי למפלגה, אפילו תמכתי בו לראשות מרכז הליכוד, אז אני לא צריך פירוט על עשייתו הברוכה, כי אנחנו מכירים אותה. אני צריך תשובה מתי יהיה מעון לילדים בכרמי גת.

...

תפנו לשר ותגידו לו שחברו לסיעה מהליכוד, מיקי זוהר, אמר לו שיעשה חושבים יחד עם המשרד שלו בכל הנוגע לסוגיית כרמי גת ובכלל באופן כללי ויביאו פתרון לכיתות הגן. מינימום 20 כיתות גן ומקסימום עד ספטמבר הקרוב הרשאה, בשנת 2017. הוא יודע להביא את הכסף, אם הוא צריך עזרה בוועדת הכספים הוא גם יודע שאנחנו נוכל לעזור לו ולכן אני מבקש ממך לחזור למשרד, לפגוש את השר ואת אנשי המשרד שלו, ולהסביר להם שהמצב הנוכחי הוא בלתי אפשרי ואנחנו לא נקבל את זה. אנחנו לא נקבל את זה ואנחנו נעשה פה עוד דיון רק בנושא הזה, אם צריך כמה דיונים. אתם צריכים להביא פתרון של 20 כיתות גן עוד בשנת 2017. אין דרך אחרת לפתור את הבעיה הזאת של 10,000 איש שיחיו שם בלי לתת פתרון לילדים שלהם."

א. אשר לטענה כי מדובר בשכונה אשר תמנה כ-40 אלף תושבים, וכי הוא רואה את עצמו כשליח ציבור של האזור, ולכן לא מדובר ב"עניין אישי":

צודק חה"כ זוהר שלפי כללי האתיקה והחלטות ועדת האתיקה, המבחן המרכזי לבחינת השאלה האם מתקיים ניגוד עניינים בפעילותו של חבר הכנסת, הוא שאלת "גודל הקבוצה" הנהנית מיוזמותיו או מהצבעותיו של חבר הכנסת, וככל שהקבוצה בה נכלל חבר הכנסת היא גדולה, לא יראו בפעילותו משום ניגוד עניינים אסור.

אך יישומו של המבחן על ידי חה"כ זוהר היה שגוי.

נסביר: כאשר ועדת האתיקה קבעה את המבחן האמור, היא לא התכוונה לאפשר מצב שבו חבר כנסת ינצל את מעמדו כיושב ראש ועדה ויקיים שלוש ישיבות בתוך עשרה חודשים **בעניין הנוגע באופן ישיר אך ורק לשכונה שבה הוא מתגורר**.

הרציונל שבבסיס המבחן הוא שאין זה נכון למנוע מחבר כנסת המתגורר באזור מסוים (למשל: צפון, דרום, יהודה והשומרון וכו') או נמנה על מגזר מסוים (למשל: קיבוצים ומושבאים, חרדים, נכים, הורים שכולים, עורכי דין וכו') לקדם את ענייניו של האזור כולו או של המגזר כולו, להבדיל מהתמקדות בגזרה צרה שעליה נמנים חבר הכנסת ומשפחתו.

המקרה שבפנינו הוא מקרה מובהק שבו התמקד הדיון בבעיית התשתיות לא באזור הדרום או בעיר קריית גת כולה, אלא בשכונה ספציפית שבה עתיד חה"כ זוהר להתגורר ושבה יש לרעייתו חמישה נכסים נוספים, ושילוב נסיבות זה מוביל למסקנה כי על חבר הכנסת זוהר היה להימנע מייזום הדיון כמו גם מניהולו.

ב. אשר לטענה כי נתן "גילוי נאות" לגבי ביתו וכי לא היה צורך בחשיפת הנכסים הנוספים באותה שכונה שכן הם בבעלות רעייתו:

הוועדה אינה מקבלת טענה זו על שני ראשיה.

ראשית, "גילוי נאות" אינו בבחינת רשיון לפעול בניגוד עניינים והוא אינו יכול להוות "תרופה אוטומטית" לבעיות של ניגוד עניינים, אשר דרך המלך להתמודד עמן היא ההימנעות מעיסוק המעמיד את חבר הכנסת בניגוד עניינים.

שנית, אין לקבל את הטענה כי נכסיה של רעייתו של חה"כ זוהר באותה שכונה הם בבחינת "ענייניה הפרטיים" וכי "אין להם כל קשר לדיון". העובדה שבבעלות רעייתו של חה"כ זוהר נכסים בשכונה היא רלבנטית לבחינת שאלת ניגוד העניינים, שכן על פי כללי האתיקה, בן זוגו של

חבר הכנסת כמוהו כחבר הכנסת בכל הנוגע לקבלת טובות הנאה ולבחינת ניגוד עניינים, ואין זה משנה בהקשר זה אם הנכסים נועדו לשימוש המשפחה או לצרכים עסקיים.

ג. אשר לטענה כי ערכן של דירות אינו מושפע מקיומם של גני ילדים, בתי ספר ובתי כנסת בסביבה, מבקשת הוועדה להפנות לדברים שאמר חה"כ זוהר עצמו בישיבה מיום 8.11.2016:

"אני אומר לך בכנות רבה, כל אדם שניגש למכרז או קונה דירה מסתכל בתוכנית המתאר של השכונה מה הולך להיות בשכונה. הוא בודק איפה יימצא בית-הספר, איפה יימצא בית-הכנסת, איפה יהיה הגן, הוא עורך בדיקה לאן הוא הולך לעבור. עושים לו גם הדמיה. בסוף את סכום הכסף שהאזרח הולך לשלם הוא קובע בהתאם למה שהוא צפוי לקבל. כרגע לצערנו הרב זה לא המצב."

8. סיכומם של דברים, ועדת האתיקה קובעת כי בעריכת הדיונים שעסקו בשכונת כרמי גת בוועדה המיוחדת לצדק חלוקתי ולשוויון חברתי בראשותו, הפר חה"כ זוהר את כללי האתיקה המחייבים את חברי הכנסת להימנע מאפשרות של ניגוד עניינים (סעיף 1א(6) לכללים) ולהימנע מליזום הצעות בנושאים בהם יש להם עניין אישי (סעיף 5(ב) לכללים).

אשר לסנקציה, הוועדה הביאה בחשבון הן את היותו של חה"כ זוהר חבר כנסת ויושב ראש ועדה חדש, והן את העובדה שזו הפעם הראשונה שבה עוסקת הוועדה בקובלנה נגדו, ולפיכך החליטה להסתפק בהטלת הערה, בהתאם לסמכותה לפי סעיף 13ד(ד)(1) לחוק החסינות.

כמו כן קובעת הוועדה כי על חה"כ זוהר להימנע מכאן ולהבא מליזום ומלנהל ישיבות העוסקות בשכונת כרמי גת, בוועדה שבראשותו או בוועדות אחרות.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חבר הכנסת יצחק וקנין
יושב ראש ועדת האתיקה